

V. SPRAWOZDANIA I KOMUNIKATY

PRACE KATEDRY EKONOMIKI HANDLU WSE W POZNANIU NAD RYNKIEM ROLNICZYM

Przed trzydziestu blisko laty kierowane przeze mnie Katedra i Zakład Ekonomii rolniczej b. Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie zainicjowały i przez szereg lat prowadziły zespołowe badania nad rolniczym rynkiem wileńskim, który w latach kryzysu światowego był niemal jedynym rynkiem zbytu dla płodów rolnych i hodowlanych byłych ziem wileńskich i nowogródzkiej. Wówczas wykonano i ogłoszono drukiem w wydawnictwach Zakładu szereg prac¹. Na parę lat przed wojną, w roku 1936/37, zostały również podjęte badania nad lokalnymi rynkami rolniczymi tych ziem². Wybuch wojny w 1939 r. uniemożliwił wykończenie niektórych prac, a zebrane materiały uległy zniszczeniu.

W parę lat po wojnie z dużą radością i zainteresowaniem dowiedziałem się, że badania nad rynkami rolniczymi prowadzone są w Poznaniu. W roku 1950 bowiem utworzona została w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu Katedra Ekonomiki Handlu, której kierownictwo objął prof. dr Zbigniew Zakrzewski. Po Zjeździe Ekonomistów Polskich w Cieplicach w 1952 r. prof. Zakrzewski postanowił zająć się w swej Katedrze w pierwszym rzędzie problematyką rynku rolniczego. Wybór tego kierunku był niezmiernie szczęśliwy. Tradycje rolnictwa wielkopolskiego, jego duże znaczenie dla produkcji rolnej w skali ogólnopolskiej, jak również dotychczasowy bogaty dorobek poznańskiego ośrodka naukowego jak najbardziej uzasadniały tę decyzję. Należy przy tym podkreślić, że stale zwiększająca się rola usług handlowych rynku rolniczego, a dalej powojenny rozwój przemysłu rolnego i spożywczego, jak również szereg doniosłych problemów związanych z oddziaływaniem skupu na produkcję rolną, przemawiały za jak największym zainteresowaniem się ekonomistów zagadnieniami związanymi z rynkiem produktów rolnych. Ponadto rozwiązywanie bieżących problemów wymagało kształcenia i przygotowania fachowców dla prac w tej dziedzinie. Toteż z żywym zain-

¹ Prace Zakładu Ekonomii Rolniczej b. USB w Wilnie pod redakcją prof. dra W. Staniewicza: S. Perzanowski, *Wilno jako rynek zbytu ziemiołódów*, 1935; B. Kremer, *Zapotrzymanie miasta Wilna w mleko*, Wilno 1935; A. Bortkiewiczówna, *Wilno jako rynek zbytu na masło*, 1936; A. Swatko, *Wilno jako rynek zbytu nasion oleistych*, 1938; Kagan, *Wilno jako rynek zbytu środków opałowców (drzewo)*, 1938; Golimont, *Wilno jako rynek zbytu mięsa*, 1939 (zniszczone w drukarni), oraz szereg innych prac przygotowanych do druku.

² Między innymi szereg artykułów B. Kremera w „Rolnictwie” i „Przeglądzie Socjologicznym” w latach 1937—1939.

teresowaniem śledziłem rozwój prac Katedry i obecnie, dzięki uzyskaniu szeregu informacji dotyczących prac Katedry, mogę podzielić się nimi z czytelnikami „Ruchu”, w przekonaniu, że w numerze poświęconym rolnictwu nie powinno zabraknąć ogólnych chociaż wiadomości o działalności tej doniosłej dla rolnictwa placówki.

Rozpocznę od omówienia działalności dydaktycznej Katedry w ciągu ubiegłych 7 lat. Skupiała się ona w dwóch powołanych przez prof. Zakrzewskiego do życia zakładach: Ekonomiki Skupu Produktów Rolnych i Zaopatrzenia Wsi, prowadzonych pod ogólnym kierownictwem kierownika Katedry prof. dra Zakrzewskiego. Pozwoliło to od razu zorganizować specjalizację dydaktyczną w zakresie ekonomiki skupu, w ramach której prowadzone były zajęcia dotyczące ekonomiki, organizacji i techniki obrotu (produktami rolnymi, jak również odbywały się seminaria dyplomowe i magisterskie z zakresu zagadnień rynku produktów rolnych.

W roku 1957 w związku z reformą studiów ekonomicznych i nadaniem im bardziej ogólnego i teoretycznego kierunku, zarówno oba specjalistyczne zakłady naukowe, jak i kierunek dydaktyczny ekonomiki skupu uległy likwidacji. W dalszym ciągu jednak, zarówno w prowadzonych wykładach i odbywanych seminariach, jak i pracach magisterskich pisanych przy Katedrze szeroko uwzględniano problematykę rynku rolniczego. Należy również zaznaczyć, że ta działalność dydaktyczna i jej kierunek znalazły powszechne uznanie, toteż pracownicy Katedry byli zapraszani do prowadzenia wykładów z tej dziedziny i do innych wyższych uczelni. Tak np. dr Dietl w roku 1955 wykładał w SGPiS w Warszawie, a obecnie prowadzi wykłady specjalizacyjne z zakresu badania rynku rolniczego w WSE w Krakowie. W ciągu omawianego okresu studenci WSE w Poznaniu, którzy specjalizowali się w Katedrze prof. Zakrzewskiego, wykonali około 50 prac dyplomowych oraz 80 prac magisterskich na tematy związane przeważnie z problematyką rynku produktów rolnych. Bibliografia tych prac ukazała się w roku 1958 w Roczniku Rady Naukowo-Ekonomicznej przy Prezydium WRN w Poznaniu. Wynika z tego, jak poważną kadre odpowiednio przygotowanych pracowników dostarczyła Katedra życiu gospodarczemu przez 7 lat swojej pracy.

Do dorobku dydaktycznego Katedry zaliczyć należy również prace nad kształceniem młodej kadry naukowej. W roku 1958/59 zakończone zostały dwa przewody doktorskie, Jerzy Dietl uzyskał stopień doktora na podstawie pracy *Rynek produktów rolnych*, zaś mgr Tadeusz Kramer na podstawie rozprawy *Lokalizacja młynów gospodarczych*. Ponadto pracownik Katedry Ekonomiki Handlu mgr Jerzy Liczkowski uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy napisanej przy Katedrze Statystyki WSE pod kierunkiem prof. dra Stanisława Waszaka, pt. *Statystyczne metody badania produkcji roślinnej (na przykładzie PGR)*.

Ale najbardziej zasługujący na podkreślenie jest dotychczasowy siedmioletni dorobek naukowy Katedry, którego bibliografię znajdą czytelnicy w zakończeniu niniejszego opracowania. Nadmienię tylko, że w tym okresie zostało wydanych szereg rozpraw książkowych między innymi: 1. Z. Zakrzewski, *Polityka zbytu produktów rolnych*, PWN, Poznań 1959, s. 144; 2. J. Dietl, *Rynek produktów rolnych*, PWRiL, Warszawa 1959, s. 148; 3. J. Dietl, *Powiązanie rynku wewnętrznego produktów rolnych z rynkiem światowym*.

Prace monograficzne WSE Poznań, 1959, nr 11, s. 48; 4. T. Kramer, *Koszty młynów gospodarczych*. Prace monograficzne WSE, Poznań 1959, nr 12, s. 23.

Należy tu podkreślić, że wymienione prace ukazały się w roku 1959 i są niejako syntezą dotychczasowych prac i przyczynków. Ponadto kierownik Katedry prof. Zakrzewski oraz jego najbliżsi współpracownicy wydali w ciągu ostatnich lat różne skrypty i podręczniki z dziedziny ekonomiki handlu rolniczego, które ułatwiały kształcenie słuchaczy i specjalizację w tej dziedzinie.

Kierownik Katedry prof. Zakrzewski oraz najbliżsi jego współpracownicy — dr Dietl, dr Kramer, Z. Gługiewicz, dr J. Liczkowski, M. Markowski, J. Piasny, Z. Krasieński, A. Szpaderski i inni ogłosili w poważnej prasie ekonomicznej 33 artykuły naukowe, posiadające niekiedy charakter większych rozpraw, 20 artykułów popularno-naukowych, wreszcie 12 recenzji, streszczeń i sprawozdań oraz 5 przeglądów bibliograficznych z zakresu tematyki objętej pracami Katedry.

Należy również podkreślić ożywioną działalność społeczno-naukową i organizacyjną, zarówno kierownika Katedry prof. dra Zbigniewa Zakrzewskiego jak i jego najbliższych współpracowników.

W ramach współpracy z PTE zarówno prof. Zakrzewski, jak i jego współpracownicy wygłosili szereg odczytów w Poznaniu i innych miastach, w których pracują oddziały Towarzystwa, a mianowicie: w Warszawie, Krakowie, Gdańsku, Łodzi, Bydgoszczy, Opolu, jak również w niektórych kołach terenowych PTE, oraz biorą czynny udział w różnych zjazdach i konferencjach naukowo-ekonomicznych. Również wydatnie współpracują z szeregiem instytucji i towarzystw naukowych w krajni i za granicą, podtrzymując ożywione stosunki przez liczne wyjazdy do ZSRR, Czechosłowacji, Jugosławii, NRF, Holandii oraz nawzajem goszcząc u siebie odwiedzających Polskę uczonych zagranicznych. Należy wreszcie podkreślić bliską współpracę z centralnymi i wojewódzkimi urzędami państwowymi, na zlecenie których Katedra dokonywała szereg opracowań dotyczących aktualnych zagadnień życia gospodarczego, zwłaszcza w dziedzinie handlu rolniczego i zbytu produktów rolnych. Toteż dotychczasowy dorobek Katedry a zwłaszcza ogłoszone ostatnio większe prace prof. Zakrzewskiego, dra Dietla, dra Liczkowskiego i dra Kramera zasługują na szersze i bardziej szczegółowe ich omówienie i powinny być przedmiotem osobnych recenzji.

*

*Wybór prac drukowanych pracowników Katedry Ekonomiki Handlu WSE
w Poznaniu z zakresu problematyki rolniczej*¹

I. Rozprawy książkowe

- J. Dietl, R. Gałęcki, *Metody analizy kosztów skupu*, PWG, Warszawa 1956, ss. 135.
Z. Zakrzewski, *Polityka zbytu produktów rolnych*, PWN, Poznań 1959, ss. 144.

¹ Pominięto szereg prac, w szczególności prof. dra Z. Zakrzewskiego, które dotyczą innych zagadnień.

- J. Dietl, *Rynek produktów rolnych*, PWRiL, Warszawa 1959, s. 209.
 J. Dietl, *Powiązanie rynku wewnętrznego produktów rolnych z rynkiem światowym*. Prace monograficzne WSE Poznań, 1959, nr 11, ss. 48.
 T. Kramer, *Koszty młynów gospodarczych*. Prace monograficzne WSE Poznań, 1959, nr 12, ss. 23.

II. Artykuły naukowe

- Z. Zakrzewski, *Z zagadnień lokalizacji magazynów zbożowych*, Biuletyn IHŻ, Warszawa 1954 s. 40—54.
 J. Dietl, Z. Krasiński, *Wydajność pracy w obrocie magazynowym zboża*, „Handel Wewnętrzny” 1955, nr 8, s. 63—73.
 Z. Zakrzewski, *Z problematyki prawidłowej lokalizacji magazynów zbożowych*, Zeszyty Naukowe WSE Poznań, nr 1, Poznań 1956, s. 33—47.
 J. Liczkowski, *O konieczności wprowadzenia zmian do ewidencji operatywnej brygad polowych PGR*, Zeszyty Naukowe WSE Poznań, nr 1, Poznań 1956, s. 141—153.
 J. Dietl, *Region i jego ekonomika jako podstawa badań przebiegów towarowych zboża (Drogi podniesienia jakości zaopatrzenia towarowego)*. Zjazd Katedr Ekonomiki Handlu w Zakopanem w 1955 r. PWN, Warszawa 1956, s. 65—72.
 J. Liczkowski, *O możliwościach wykorzystania zapisów gospodarstwa PGR dla wykrywania rezerw produkcji roślinnej*, Zeszyty Naukowe WSE Poznań, nr 2, Poznań 1956, s. 57—69.
 T. Kramer, *Problemy zaopatrzenia wsi wielkopolskiej w zboża chlebowe*, Zeszyty Naukowe WSE Poznań, nr 3, Poznań 1956, s. 104—213.
 Z. Zakrzewski, *O zmianę dotychczasowego systemu obowiązkowych dostaw zbóż*, „Myśl Gospodarcza” 1957, nr 6, s. 67—79.
 J. Dietl, B. Markowski, *Wpływ cen i struktury skupu produktów rolnych na poziom kosztów skupu w gminnych spółdzielniach*, „Handel Wewnętrzny” 1957, nr 1, s. 28—36.
 B. Markowski, *Koszty i rentowność w przedsiębiorstwach obrotu zbożem*, Zeszyty Naukowe WSE Poznań, nr 4, Poznań 1957, s. 123—135.
 J. Liczkowski, *Z problematyki szacowania plonów*, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny” 1958, nr 2, s. 211—245.
 J. Liczkowski, *Szacowanie strat ziemioplodów na podstawie zbiorowości próbnych*, „Przegląd Statystyczny” 1958, nr 1, s. 43—66.
 J. Liczkowski, *Metody przewidywania plonów dla celów planowania gospodarczego*, „Przegląd Statystyczny” 1958, nr 3/4, s. 331—359.
 Z. Zakrzewski, *Rynek rolniczy i jego odrębności*, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny” 1958, nr 1, s. 159—180.
 J. Dietl, *Lokalny rynek produktów rolnych*, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny” 1958, nr 2, s. 181—210.
 Z. Zakrzewski, *Niektóre problemy monopolu zbożowego w Polsce, Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*” 1958, nr 4, s. 3—13,
 J. Dietl, *Elementy rynku produktów rolnych*, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny” 1958, nr 3, s. 199—224.
 T. Kramer, *Spożycie zbóż przez ludność wiejską*, „Ruch Prawniczy i Ekonomiczny” 1958, nr 3, s. 225—240.

- J. Dietl, *Współzawodnictwo na rynku produktów rolnych*, „Handel Wewnętrzny” 1958, nr 5, s. 12–19.
- B. Markowski, *Niektóre elementy kosztów obrotu a ceny produktów rolnych*, „Handel Wewnętrzny” 1959, nr 1, s. 41–61.
- T. Kramer, *Spożycie zbóż (Analiza czynników ekonomicznych kształtujących spożycie zbóż)*, „Handel Wewnętrzny” 1959, nr 3, s. 3–12.
- J. Liczkowski, *Zastosowanie trendu w analizie efektów postępu agrotechnicznego*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” 1959, nr 4, s. 78–89.
- T. Kramer, *Lokalizacja młynów rolniczych w świetle rozmieszczenia zaopatrzenia w zboża chlebowe*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” 1959, nr 4.
- R. Gałęcki, *Przyczynek do badań nad rynkiem rolniczym województwa opolskiego*, „Biuletyn Informacyjny PTE i RNE”, nr 1, Opole 1959, s. 5–69.
- Z. Zakrzewski, *Lokalizacja obrotu i przetwórstwa rolnego*, „Rocznik Rady Naukowo-Ekonomicznej”, 1959, t. II.
- Z. Zakrzewski, *Zagadnienia spółdzielczości wiejskiej*. PTE, „Roczniki i Sprawozdania”, 1960, t. VII.

III. Podręczniki i skrypty

- J. Dietl, *Zadania, przedmiot i zakres analizy działalności gospodarczej przedsiębiorstw obrotu zbożem*, „Gospodarka Zbożowa” 1955, nr 7, s. 15–16.
- J. Dietl, *Założenia analizy kosztów i znaczenie badania ich współzależności z obrotem*, „Gospodarka Zbożowa” 1955; nr 12, s. 1–4.
- T. Kramer, *Węzłowe zagadnienia lokalizacji młynarstwa gospodarczego*, 021. I, *Lokalizacja ogólna*, „Gospodarka Zboża”, nr 19/55, nr 12, s. 22–24, cz. II, *Lokalizacja szczegółowa*, „Gospodarka Zbożowa” nr 19/56, nr 2, s. 26–28.
- Z. Zakrzewski, *Ekonomika skupu i obrotu produktami rolnymi*, Skrypt, PWN, Łódź—Warszawa 1957, cz. II.
- Ekonomika handlu*, cz. II, pod red. Z. Boczara, Łódź—Warszawa 1957, (Z. Zakrzewski, rozdz. XII, XV, XVII).
- J. Dietl, R. Gałęcki, *Analiza działalności gospodarczej przedsiębiorstw skupu i obrotu produktami rolnymi*, PWN, Warszawa 1956, ss. 254.
- J. Dietl, R. Gałęcki, *Zbiór zadań z analizy działalności gospodarczej przedsiębiorstw*, PWN, Warszawa 1956, ss. 98.
- Ekonomika i organizacja skupu produktów rolnych*, cz. I, II, III, PWG, Warszawa 1956, pod red. J. Dietla oprac.: S. Buda. M. Kościuk, K. Maciejewska, E. Sackiewicz, Z. Zakrzewski.
- Z. Gługiewicz, *Kontrakcja jako system bodźców ekonomicznych*, „Gospodarka Zbożowa” 1956, nr 3, s. 4–6.
- J. Dietl, Z. Krasiński, *Analiza procesu pracy w śpichrzach*, „Gospodarka Zbożowa” 1956, nr 6, s. 2–5.
- T. Kramer, *Niektóre problemy zbożowe*, „Gospodarka Zbożowa” 1956, nr 6, s. 5–7.
- T. Kramer, *Zagadnienia lokalizacji młynarstwa gospodarczego 20-lecia międzywojennego w Polsce*, „Gospodarka Zbożowa” 1956, nr 12, s. 10–13.
- M. Markowski, J. Piasny, *Czy potrzebna jest reorganizacja obrotu zwierzętami rzeźnymi*, „Przegląd Hodowlany” 1958, nr 4, s. 4–7.

T. Kramer, *Normy spożycia zbóż*, „Przegląd Zbożowo-Młynarski” 1958, nr 6, s. 3—5.

IV. Bibliografia

Przegląd bibliograficzny z zakresu skupu i obrotu artykułami rolnymi. Oprac.: H. Maciejewska, J. Dietl, Z. Krasiński, Ministerstwo Skupu, Warszawa 1955, as. 104 (masz. powielony).

Bibliografia z zakresu skupu produktów rolnych za rok 1955, pod red. J. Dietla oprac.: Z. Krasiński, H. Maciejewska, B. Markowski, A. Szpaderski, Ministerstwo Skupu, Warszawa 1956, ss. 262 (masz. powielony).

Bibliografia z zakresu rynku produktów rolnych za rok 1956, pod red. J. Dietla oprac.: R. Gałęcki, Z. Krasiński, M. Maciejewska, B. Markowski, A. Szpaderski, M. Zawodna, WSE, Poznań 1957, ss. 340 (masz. powielony).

Bibliografia wybranych prac magisterskich i dyplomowanych napisanych przy WSE w Poznaniu w latach 1945—57 z zakresu rynku produktów rolnych, oprac.: A. Szpaderski, Rocznik 1958 Rady Naukowo-Ekonomicznej przy Prezydium WRN, Poznań, s. 183—190.

Witold Staniewicz

ROZPRAWA DOKTORSKA MGRA ZDZISŁAWA NOWAKA

W dniu 1 stycznia 1960 r. odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Prawa UAM poświęcone obronie pracy doktorskiej mgra Zdzisława Nowaka pt. *Zarys czynników rozwoju gospodarczego Niemiec Zachodnich*. Autor pracy jest pracownikiem Instytutu Zachodniego w Poznaniu.

Posiedzenie otworzył Dziekan Wydziału Prawa prof. dr Józef Matuszewski, który zaznajomił zebranych z życiorysem i dotychczasowym przebiegiem pracy naukowej autora.

Promotorem był prof. dr Edward Taylor, referentami zaś byli prof. dr Mirosław Orłowski (UW) oraz prof. dr Stefan Rosiński (UAM).

Zapoznając zebranych z głównymi тезami swej pracy, mgr Nowak wyjaśnił, iż zainteresowanie rozwojem gospodarczym Niemiec Zachodnich wywołane zostało dwoma ogólniejszymi aspektami rozwoju gospodarczego. Po pierwsze — coraz silniejszą obecnie dążnością do współpracy między narodami, bez względu na różnice ustrojowe, i po drugie — możliwością wykorzystania siły gospodarczej destrukcyjnie, dla podważenia samodzielności gospodarczej, a przez to i politycznej krajów słabszych. Ten ostatni aspekt nabierał dużej wagi w ostatnich latach, szczególnie z punktu widzenia interesów polskich.

Tematem pracy stały się więc czynniki rozwoju Niemiec Zachodnich i to: a) czynniki zewnętrzne; b) czynniki, które wyczerpują pojęcie potencjału produkcyjnego; c) czynniki, które reprezentują politykę gospodarczą. Wśród czynników zewnętrznych pierwszoplanową rolę odegrała napięta atmosfera polityczna po drugiej wojnie światowej. Symptomem tego była wojna koreańska w 1950 r., która, zdaniem autora, była punktem zwrotnym w rozwoju gospodarczym NRF. Powstały bowiem dla niej nowe rynki zbytu.

Osiągnięcie sukcesów gospodarczych było możliwe dzięki temu, że Niemcy Zachodnie dysponowały po wojnie wielkim nie wykorzystanym potencjałem

produkcyjnym. Ich zdolność produkcyjna znacznie przekraczała możliwości zbytu na rynku wewnętrznym. Stąd też od początku w polityce gospodarczej Niemiec Zachodnich ekspansja eksportowa stała się punktem centralnym polityki gospodarczej.

W dalszym ciągu pracy mgr Z. Nowak zanalizował przyczyny (powodzenia ekspansji eksportowej NRF. Dochodzi do wniosku, iż ekspansja była możliwa tylko na drodze uzyskania niskich, konkurencyjnych kosztów produkcji. Stąd też charakterystycznymi cechami polityki gospodarczej NRF są: polityka niskich płac i drogiego pieniądza, co nadaje jej w pewnym stopniu cechy polityki z okresu liberalizmu gospodarczego. Teoretycznym uogólnieniem tej polityki jest zachodnioniemiecka doktryna znana pod nazwą „Soziale Marktwirtschaft”. Jednakże rozwój gospodarki światowej nie potwierdził wniosków tej doktryny, gdyż koniunktura światowa szybko doprowadziła do szerokiego interwencjonizmu państwa,

W konkluzji autor stwierdza, że analiza czynników rozwoju gospodarczego Niemiec Zachodnich pozwala uznać za bezpodstawne twierdzenie rewizjonistyczne o stratach, jakie poniosła gospodarka niemiecka w wyniku odzyskania przez Polskę ziem zachodnich. Wręcz odwrotnie — podkreślił mgr Z. Nowak — analiza tych czynników wykazuje, że odcięcie gospodarki Niemiec Zachodnich od tych ziem przysporzyło gospodarce NRF wiele ważnych czynników wzrostu gospodarczego.

Jako pierwszy zabrał głos prof. E. Taylor. Oceniał on, iż autor pracy zbyt wiele miejsca poświęcił szczegółom, przez co zasadnicza myśl nie jest w pełni jasna. Należałoby podkreślić bardziej fakt, że państwa zachodnie po drugiej wojnie światowej poszły „drogą Keynesa”, podczas gdy państwo zachodnioniemieckie utrzymało „drogę Riccarda” (niskie płace i wysoka stopa procentowa), uzyskując także świetne rezultaty. Autor poruszył więc — zdaniem promotora — doniosły dla ekonomistów problem teoretyczny, który umiejętnie zanalizował. Następnie występowali referenci: prof. dr M. Orłowski i prof. dr S. Rosiński. Stwierdzili oni zgodnie, że pomimo opisowego charakteru, praca mgra Z. Nowaka stanowi ciekawy i wartościowy przyczynek do teorii pieniądza i zatrudnienia. Uzasadnia więc przyznanie autorowi tytułu doktora.

Odpowiadając na zarzuty i uwagi podniesione przez promotora i recenzentów, mgr Z. Nowak zgodził się z niektórymi z nich. Z innymi zaś z powodzeniem polemizował.

Na zakończenie podziękował promotorowi za opiekę, a recenzentom za wnikliwą ocenę pracy. Rada Wydziału na posiedzeniu zamkniętym w głosowaniu tajnym przyjęła pracę jednomyślnie.

Tegoż samego dnia, po zdaniu dnia kandydata przepisanych egzaminów doktorskich, Rada Wydziału nadała mgrowi Z. Nowakowi stopień naukowy doktora praw.

Antoni Roga

ROZPRAWA DOKTORSKA MGRA WIESŁAWA DASZKIEWICZA

Dnia 19 listopada 1959 roku odbyła się na Wydziale Prawa UAM w Poznaniu publiczna obrona pracy doktorskiej mgra Wiesława Daszkiewicza pt. *Ingerencja prokuratora w sprawy o przestępstwa prywatno-skargowe*

w *polskim procesie karnym*¹. Promotorem pracy był doc. dr Jan Haber; referentami byli: prof. dr Tadeusz Cyprian (UAM) i doc. dr Stefan Kalinowski (UW). Dziekan, prof. dr Józef Matuszewski zapoznał zebranych z tematem pracy i dotychczasowym dorobkiem naukowym mgra Daszkiewicza.

Referując węzłowe zagadnienia swej dysertacji, mgr W. Daszkiewicz zaznaczył na wstępie, iż w pracy omawia formy objęcia oskarżenia, podstawy kontroli sądu nad oceną prokuratora w przedmiocie istnienia interesu publicznego, odstąpienia od oskarżenia, uprawnień pokrzywdzonego, możliwości stosowania szczególnych trybów postępowania (np. trybu nakazowego), stosunku art. 65 k.p.k. do zasady legalizmu, zastosowania art. 49 k.p.k. w przypadku objęcia oskarżenia itp. Autor, uzasadniając poglądy własne i wnioski de lege ferenda, podkreślił, że dla prowadzenia sprawy w trybie publiczno-skargowym miarodajne jest wyłącznie uznanie prokuratora, że interes publiczny wymaga, aby objął on oskarżenie. De lege lata sąd nie ma prawa kontrolować zasadności objęcia oskarżenia przez prokuratora. Nie może on dojść do wniosku, że interes publiczny nie wymaga takiej ingerencji prokuratora i na tej podstawie odmówić prokuratorowi legitymacji do występowania w charakterze oskarżyciela. Autor przeciwstawił się pogładowi wypowiedzianemu przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 października 1954, sygn. KO 39/54, II 65/54, II KO 63/54, a następnie przez L. Schaffa W artykule pt. *Objęcie oskarżenia przez prokuratora w postępowaniu prywatno-skargowym — wybrane zagadnienia* („Nowe Prawo” 1954, nr 12).

Autor wysuwa wnioski de lege ferenda. Jeden z nich zawiera postulat „zobiektywizowania” przepisu, który będzie odpowiednikiem obecnego art. 65 § 1 k.p.k. W ten sposób sąd uzyska prawo kontrolowania, czy interes publiczny wymaga ingerencji prokuratora jako oskarżyciela publicznego. Jednocześnie odpadną wątpliwości co do tego, czy w tym zakresie obowiązuje prokuratora zasada legalizmu czy oportunistu. Z przepisem o objęciu oskarżenia powinien się łączyć przepis przewidujący obowiązek uzasadnienia decyzji o objęciu oskarżenia. Inny ważny wniosek dotyczy rozszerzenia praw pokrzywdzonego przez przyznanie mu prawa zażalenia na objęcie oskarżenia, a w przypadku wprowadzenia instytucji oskarżyciela posiłkowego, przez powrót do dawnego przepisu art. 65 § 3 k.p.k. (w red. przed nowelą z 28 kwietnia 1952 r.).

W dyskusji zabrali głos: prof. dr Tadeusz Cyprian, doc. dr Stefan Kalinowski i doc. dr Jan Haber.

Na zakończenie mgr W. Daszkiewicz podziękował recenzentom za trud włożony we wnikliwe recenzje, a promotorowi za opiekę nad pracą. Po zamknięciu publicznej rozprawy Rada Wydziału podjęła uchwałę o przyjęciu pracy.

Dnia 20 listopada 1959 r., po zdaniu przez kandydata przepisanych egzaminów doktorskich, Rada Wydziału nadała mgrowi W. Daszkiewiczowi stopień naukowy doktora praw.

Andrzej Szware

¹ PWN, Warszawa 1956, ss. 195.